

SPERWERS EN GAAIEN.

ET sperwernest, dat de heer De Meyere ons had gesignaleerd, lag in een bosch van grove dennen, zoo tusschen de dertig en veertig jaar oud. Ge kent die dennetjes, ze vertoonen nog van top tot teen den regelmatigen groei, die hun eigen is, veel regelmatiger dan die van de sparren. Krans op krans van takken volgen elkander op van dicht bij den bodem tot in den hoogen top, zoodat de groei van ieder jaar nog duidelijk is waar te nemen en de leeftijd vrij goed is te bepalen, indien ge voor het kleine taklooze stuk, vlak bij den grond een jaar of drie vier wilt rekenen.

Ze stonden vrij ruim; het bosch was al doorzichtig en gemakkelijk door te loopen, al kwam er ook al jonge opslag tusschen. De sperwer had dan ook zijn plekje goed gekozen. Ongeveer vijf meter boven den beganen grond had hij zijn nest gebouwd; een dichte hoop van dorre takken, die echter weinig in 't oog viel door den donkeren achtergrond van twijgen en dennegroen. Levende takken met groene naalden waren voor den bouw van 't nest hier niet gebruikt. Een haviksnest ziet soms heelemaal groen, door het gebruik van levend materiaal.

Zoolang de eieren nog niet waren uitgebroed, werd het nest met rust gelaten, uit vrees van den vogel te verjagen. Over het algemeen zijn de vogels veel meer gehecht aan hun hulpbehoevende, schreeuwende jongen, dan aan de geheimzinnige, stille eieren; en menige vogel, die bij de minste stoornis zijn eieren verlaat, zal de jongen te midden van de allervreemdste avonturen niet in den steek laten.

De jongen kwamen dan ook gelukkig en wel ter wereld. Toen nu bleek, dat het nest op de plaats zelve niet te fotografeeren was, werd aan den eigenaar van 't bosch vergunning gevraagd, om het boompje te mogen door te zagen, teneinde het nest in 't licht te brengen. Die vergunning werd allervriendelijkst verleend; een volledige serie van mooie sperwerfoto's is wel een paar mijn-paaltjes waard en zoo kon dan de groote verhuizing beginnen.

Het was een heel gescharrel, om met den halven boom uit 't dichte bosch te komen, zonder dat het nest beschadigd werd, of een der vijf jongen er uit rolde. Ze waren nog tamelijk mak, heelemaal in 't witte roofvogeldons, met aardige zwarte kijkertjes. Al het schudden, kraken en zwaaien scheen hen niet bijzonder te verontrusten. Van de oude vogels was tijdens de verhuizing niets te zien, ze zwierven angstig rond in den omtrek. Soms klonk hun driftig „kli, kli, kli, kli”, maar de jongen sloegen daar geen acht op.

Eindelijk stond het halve boompje goed en wel stevig in den grond in een smal boschlaantje. Een schuilhut, geheel en al overdekt met dennegroen, was er bij gebouwd en daar kroop de fotograaf in, nadat hij zorgvuldig de stereoscoop-camera had ingesteld, het eenvoudige, weinig kostbare toestelletje, waarmee reeds zooveel honderden mooie impressies van Nederlandsch vogelleven zijn verkregen.

De helpers verwijderden zich door 't bosch en eenzaamheid heerschte weer in de stille lanen. De wachter in de hut ging zich er op voorbereiden, om daar een paar uur door te brengen, want na een zoo hevige stoornis zouden de sperwers wel niet zoo spoedig terugkomen. Doch reeds binnen een minuut, de arbeiders waren nog geen honderd meter ver, worden snelle wiekslagen hoorbaar; een groote sperwer, mooi uitgekleurd en prachtig gestreept, schiet neer

Photo A. BURDET. Wolfhezen, Juni 1910.

Sperwerwifje, haar jongen koesterend.

op 't nest. 't Is het wijfje, zorgvuldig inspecteert zij horst en jongen, alsof zij zich ervan vergewissen wil, dat dit wel haar éigen huis en gezin is; en dan verdwijnt zij plotseling. Bijna onmiddellijk echter keert zij terug en brengt voedsel aan, dat zij zeker al tijdens de verhuizing, die een uur geduurd had, heeft buit gemaakt en weggestopt, toen zij geen kans zag, om het aan de kleintjes te brengen. Die doen zich nu gretig te goed en als ze alle hun bekomst

hebben, zet zij zich neer op het nest, om haar kindertjes te koesteren: een beeld van liefde en moedertrouw en van waakzaamheid. De onveilige standplaats van het nest verdubbelt haar bezorgdheid, die nieuwe omgeving is haar nog vreemd, iedere schaduw, die zich verplaatst, elk geritsel in de takken, trekt haar aandacht en dadelijk richten zich de groote, felle oogen naar den kant, waar stoornis dreigt. Dan draait de kop om met een ruk, ongeloofelijk ver, eenmaal zelfs een halven cirkelomtrek ver, de vogel keek toen over zijn eigen staart heen. Ook het, gelukkig tamelijk zwakke, geluid van den afsluiter ontging haar niet; maar zij liet zich er niet door verjagen en bleef haar jongen verzorgen.

Dat duurde zoo reeds 1½ uur. Maar toen moest de fotograaf toch de plaat wisselen, om zoo mogelijk, voor 't te donker werd, nog een opname te doen. In een ommezien was zij verdwenen; maar nadat de rust was hersteld keerde zij weer spoedig terug.

Een week later was het nest nog prachtig in orde en de voeding en opvoeding in vollen gang; dank zij de ijverige bemoeiingen van den boschopzlechter en de welwillendheid van de Buunderkampers, die over het algemeen hun kijkgraagheid hadden weten te beperken. 't Is waar, de streek is niet druk bezocht, maar 't mag toch wel als een hoogst verblijdend verschijnsel worden vermeld, dat het broedsel van een zoo gehaten roofvogel als de sperwer, zich hier op een onbeschutte en gemakkelijk te bezoeken plek vier weken ongestoord heeft kunnen ontwikkelen. Verschillende factoren hebben hiertoe meege werkt; in de eerste plaats de moed en liefde van den vogel, dan de vlijt van den bewaker, maar toch ook de, laat ons maar zeggen, echt Geldersche welwillendheid van het publiek.

De camera was nu voorzien van een wisseltoestel, zoodat twaalf opnamen achtereen gemaakt konden worden, zonder dat de operator de hut behoefde te te verlaten. Dat was een groote verbetering, en 't aardigste was wel, dat de sperwer zelf zich prachtig aan den nieuwen toestand aanpaste. Het neervallen van de gebruikte plaat toch gaf telkens een vrij harden bons, vele malen sterker dan 't geluid van den afsluiter. Toen het voor de eerste maal gebeurde kreeg de sperwer dan ook een hevigen schrik, maar den tweeden keer was het al beter en na nog een paar opnamen draaide zij slechts even met den kop, en zij zag er uit, als of ze dacht: „daar heb je dat rare geluid weer, 't komt altijd uit denzelfden hoek, maar 't lijkt niet gevaarlijk, we zullen het er maar op wagen.

Zij zat nu niet zoo vaak en zoo lang op de jongen, om ze te koesteren, maar had het des te de drukker met het voeren. De kleintjes zelf waren nu driemaal zoo groot als een week te voren, maar nog heelemaal in het witte pak. Ze zagen er veel pienterder uit, de snavels hadden zich flink ontwikkeld, de punt van de bovensnavel was al flink gekromd en puntig, de washuid zat in nijldige rimpels. Een van de vijf was in groei belangrijk achtergebleven bij de overige, zooals dat bij de meeste vogelbroedsels doorgaans het geval is. Zou die nu afkomstig zijn uit het eerst gelegde of uit het laatste ei? Of heeft de tijd van het

eierleggen daar niets mee te maken, en komt dat groote verschil eerst tot stand, doordat een aanvankelijk slechts weinig achterlijk jong dag aan dag minder voedsel krijgt, dan de flinkere, die zich bij de voeruitdeeling op den voorgrond weten te dringen? We zullen trachten door het nummeren van eieren en jongen deze kwestie tot een oplossing te brengen.

De kleintjes werden uitsluitend gevoerd met vogels en wel altijd door de

Photo A. BURDET, Wolfhezen, Juni 1910.

Sperwerwijfje, de jongen voerend.

moeder. Uit de verte kondigde zij haar komst aan, en dadelijk werden de jongen monter. Ze gingen op hun hielen zitten, flink rechtop, maar zonder buitensporige bewegingen of geluiden; heel behoorlijk en netjes.

De prooi, die de oude sperwer bracht, was keurig voorbereid, geplukt tot op het laatste veertje, de beste poelier had het niet beter kunnen doen. Zij had daarvoor een vaste werkplaats en daar lagen dan hoopjes van veeren, zoodat

gemakkelijk was na te gaan, welke zangertjes door 't noodlot waren getroffen. Wij konden constateeren dat hier vooral kleine zangvogels gevangen werden, alle vogels, die daar in 't bosch nog al talrijk voorkomen. 't Waren volwassen dieren, van jonge vogeltjes was niet veel te bespeuren en ook konden wij niet uitmaken, of onze vogel zich bezig hield met 't jagen van duiven, fazanten of patrijzen. Er is al heel wat rhetorica verknoeid, om een schrikwekkend beeld op te hangen van de gruwelijke moordlustigheid van den sperwer. Het wordt echter tijd, dat we die ouderwetsche stijl van natuurlijke historie te schrijven, verlaten en ons bepalen tot de sobere feiten. De opsomming van alles, wat een sperwer al zoo buitmaakt, zal ook menig vogelvriend de haren te bergen doen rijzen, maar gij moet wel begrijpen, dat al die vogels niet verdelgd worden in één enkelen voor-den-middag. Lang niet. In dezen tijd — de jongen waren nu veertien dagen oud — bracht de sperwer vijf, op zijn hoogst zes vogels per dag.

Het voeren leverde een prachtig familietafereel op: de krachtige mooie vogel op den rand van 't nest met de prooi onder den voet in den druk van zijn klauwen, de jonge vogels vol aandacht en afwachting, het geheel een artistieke eenheid met het maal als middelpunt.

De jonge vogels leken onder magnetischen invloed; zoo juist en volstrekt en strak was hun heele wezen gericht op de prooi, die ontleed zou worden. Soms hief de oude vogel midden onder 't bedrijf 't hoofd omhoog en dan scheen het, alsof hij opmerkingen ten beste gaf omtrent aard en hoedanigheden van het slachtoffer. En oplettender leerlingen zijn in school of collegezaal stellig nimmer gezien.

Van een opzettelijke opvoeding is, geloof ik, bij de vogels zelden of nooit sprake, wat ook onze geestige confraters aan gene zijde van de groote plas mogen beweren. Maar een natuurlijke, ongezochte opvoeding genieten de jongen zeker en stellig, door, van 't oogenblik af, dat ze 't ei verlaten, te leven in de omgeving zelve, waar zij later te leven zullen hebben, en door zooveel mogelijk te deelen in het bestaan en bedrijf der ouders.

A. BURDET en JAC. P. THJSSE.

(Wordt vervolgd).

